

بررسی و تحلیل ماهیت حقوقی
« اعدام و قصاص نفس »

سید محمد حبیبی
(مدرس دانشگاه)

- سرشنامه : جیبی، محمد، ۱۳۴۹ -
 عنوان و نام پدیدآور : بررسی و تحلیل ماهیت حقوقی «اعدام و قصاص نفس» محمد جیبی
 مشخصات نشر : تهران: فرهنگ زبان، ۱۳۸۹.
 مشخصات ظاهری : ۱۱۲ص، ۱۲/۵۱ × ۲۱/۵ س.م.
 شابک : ۹۷۸۹۶۴۸۷۹۴۶۹۴
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس .
 موضوع : اعدام
 موضوع : قصاص
 رده بندی کنگره : K۵۱۰۲/ج۲، ۴، ۱۳۸۹
 رده بندی دیویی : ۳۱۵/۰۷۷۳
 شماره کتابشناسی ملی : ۸۶۳۳۷۰۲
 تاریخ درخواست : ۱۳۸۹/۰۴/۱۹
 تاریخ پاسخگویی : ۱۳۸۹/۰۴/۲۷
 کد پیگیری : ۲۰۷۲۸۱۸

انتشارات فرهنگ زبان

نام کتاب	■ بررسی و تحلیل ماهیت حقوقی «اعدام و قصاص نفس»
نویسنده	■ سیدمحمدجیبی
نوبت چاپ	■ اول، پانز ۱۳۸۹
تیراژ	■ ۱۰۰۰ نسخه
صفحه آرای و طرح جلد	■ بابک سمیعی
چاپخانه و صحافی	■ معرفت
شابک	■ ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۹۴-۶۹-۴

مرکز پخش: تهران ۷۷۱۷۱۶۶۴۶۶ (۰۲۱) - ۶۶۴۱۵۹۰۵ (۰۲۱)

این مجمل و مختصر ناقابل را به حضور قابل و کرم و مهربان استاد عزیز و ارجمندم، جناب آقای دکتر ایرج گلدوزیان استاد محترم حقوق دانشگاه تهران تقدیم می‌دارم. به پاس مهر و اغماض ایشان که مقدم بر مقام شامخ اسنادی حقوق جایگاه رفیع و ممتاز معلمی دلسوز و با اخلاق را در اذهان و قلوب انبوه شاگردان ثبت و حک نموده است... حقیر افتخار و مباهات تلمذ را در محضر پرفروغ استاد طی سنوات ۱۳۶۷ و پس از آن در مقاطع کارشناسی و کارشناسی‌ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی به عنوان وثیقه‌ای گرانبها و مایه فخر می‌ستایم و از درگاه ایزد متعال سلامت و سعادت استاد را مسئلت می‌نمایم تا چونان سراجی منیر فرا راد شاگردان نورافشانی نمایند... آری:

غیر یک اصل که ناگفته نهاد

هر چه می‌دانست آموخت مرا

حیف استاد به من یاد نداد

قدر استاد نکو دانستن

فهرست مطالب

صفحه	فهرست	
۹		پیشگفتار
۱۱		فصل اول - کلیات
۱۲		مبحث اول - تاریخچه مجازات
۱۷		مبحث دوم - تعریف؛ اهداف؛ ویژگی و اقسام مجازات
۱۷		گفتار اول - تعریف
۲۰		گفتار دوم - اهداف
۲۲		گفتار سوم - ویژگی‌ها
۲۳		گفتار چهارم - اقسام مجازات
۳۱		فصل دوم - قصاص نفس
۳۲		مبحث اول - موقعیت قصاص نفس در آیات و روایات
۳۵		مبحث دوم - موجب و ماهیت قصاص نفس
۳۵		گفتار اول - حرمت قتل در ادیان
۳۷		گفتار دوم - تعریف قتل عمدی و ارکان آن
۶۸		گفتار سوم - ماهیت حقوقی قصاص نفس
۷۳		فصل سوم - مجازات اعدام
۷۶		مبحث اول - بررسی نظرات اندیشمندان در خصوص مجازات اعدام
۸۰		مبحث دوم - بررسی ادله موافقان و مخالفان اعدام
۸۷		مبحث سوم - موقعیت فعلی مجازات اعدام
۸۸		گفتار اول - در قوانین داخلی کشورها
۹۴		گفتار دوم - در اسناد و مدارک بین‌المللی

۹۹

فصل چهارم - مقایسه اعدام و قصاص

۱۰۰

مبحث اول - وجوه اشتراک و افتراق قصاص نفس و اعدام

۱۰۴

مبحث دوم - ارزیابی حدود تأثیر مجازات مرگ در کنترل و کاهش جرائم و نتیجه گیری کلی

پیشگفتار

جرم به عنوان یک رفتار مخل نظم عمومی به دنبال خود واکنش موسوم به مجازات دارد. مجرم با ارتکاب جرم در واقع به نقض ممنوعیت‌های قانونی پرداخته و با رفتار خود نظم و امنیت و آسایش را از عموم سلب می‌نماید. طبیعی است که جامعه نیز در دفاع از کيان و سلامت خود به این رفتار مخل نظم عمومی واکنش نشان دهد که در این راستا و بسته به ماهیت و میزان خطر عمل ارتكابی جامعه نوعی از مجازات را تجویز می‌نماید یک زمان این واکنش آزادی مجرم را محدود یا مسلوب می‌نماید گاه دیگر اموال و دارائی وی را و دیگر بار «حیات» مجرم را مورد هدف قرار می‌دهد.

...مجازات مرگ (اعدام - قصاص نفس) به عنوان شدیدترین واکنش کیفری حیات مجرم را مورد هدف قرار می‌دهد... حال اینکه:

اولاً این واکنش حق است یا تکلیف؟

ثانیاً آیا اساساً واکنش (اعدام - قصاص نفس) ضروری است؟ و اگر ضروری است مقید به رعایت چه شرایطی است؟

ثالثاً رویکرد حقوق داخلی کشورها و همچنین اسناد و مدارک بین‌المللی در مورد مجازات مرگ چگونه است؟

رابعاً اینکه اصولاً اعمال مجازات مرگ با اخلاقیات مردمان متمدن سازگاری دارد یا خیر؟

خامساً دیدگاه شریعت مقدس اسلام براساس متون فقهی و موازین شرعی نسبت به مجازات مرگ کدام است؟ ... و دهها پرسش دیگر در متن کتاب حاضر مطرح و پاسخ داده شده است.

به هر حال رجاء واثق داریم که این مجمل مورد عنایت واقع گردد. قبلاً از اشتباهات و سهو قلم موجود پوزش می‌طلبم.

بار الہا! ما را به مسیری که مورد حب و رضای توست رهنمون فرما

سید محمد حبیبی